

Izhaja vsak de-
avnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Ko-
rutarju ulica št. 8 — telefon
uredništva št. 30 — telefon
upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22'50
za en mesec Din 7'50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

„Potrošačka“ zadruga in državni nameščen- cev.

Državni uradnik nam piše:

Med državnimi uslužbenci — uradniki in nižjimi — vre. To stoji. Zabavlja vsak od prvega do zadnjega, izvzemši pač razne namestnike v pokrajinah in one protežirane dvonožce, ki se maste pri polnih centralnih koritih v Belgradu. Zato je zabavljanje in že divji gnjev v duši pri nas tem večji, ker smo prav mi tisti, ki polnimo resnično že v pogovoru znana korita tam doli. — Pravim, zabavljam in kolnemo vsi. Po dva in trije skupaj celo na glas. A vsi skupaj? Si li upamo? Smo kakor znani prebivalci v Scheldi: vsak za-se je pаметen, vsi skupaj pa smo neumni.

Nesteto batin smo že prejeli od svojih gospodarjev, uradniki in sluga. Batine spred in zad. In mi molčimo. To se pravi, mi pač mislimo na glas, če smo po dva ali trije skup. Toda celota molči in se ne gane, ker ima okove na rokah in usta zašita. Prav se nam torej godi, če molče troben-tamo; če se ne oglašamo vedno; če naše žene ne vedo ob desetih, kaj naj denejo v lonec ob dvanajstih, ker ne morejo ničesar kupiti; če stradajo naši otroci, če so bos, razcapani in napol naagi; — če ... itd. brez konca in kraja. Prav se nam godi, če sede za to nekateri pri polnih koritih, v izobilju, tam doli, daleč, daleč v kraljevem »Belgradu«.

Za to pozivljamo vse državne nameščen-ce: zbudite se, saj ura je itak pre-pozna. Ni več poldne, bliža se zaton, če ne že temna polnoč!

Eno izmed najnesimpatičnejših dejanj, da ne rečemo: najgrših — je tisto zloglas-no 10 odstotno odtegotvanje od naših draginskih doklad za takozvane »potrošačke« zadruga. Tudi mi smo že pisali o tem. Zad-nje dni pišejo o tem listi zopet. Namreč — tista velika korita v Belgradu so se menda izpraznila, zato naj zopet roma naš bore, krvavo in s solzami v očeh zasluženi no-vac tja doli, da se bo okoristilo z njim par tucatov parasitov. Za milijonske vsote prečnanov gre! A mi ne bomo imeli od tega niti najmanjšega haska. Pojdite se solit z »dobrotami« vaših potrošaških, nabavnih ali nabavljajnih (— ljakihi) zadrug, ali ka-kor jih že nazivate. — Ali nismo imeli že »Samopomoči« več kot preveč? Te pomo-či samo za gotove ljudi, od katerih pa ni imelo državno uslužbenstvo koncem kon-ca absolutno ničesar, nego razburjenje, je-zo, zgubo.

Zato zahtevamo: proč s te vrste za-drugami! Slovenci, a vsekako tudi Hrvati, jih ne potrebujemo. Pri nas so zadrugne in konsumne organizacije razvite dovolj, da najde pri njih tudi vsak državni uslužbe-nec varno zavetje in sprejem, od katerega bo imel tudi kaj dobička. Bratje Srbijanci pa naj le imajo svoje zadruga, toda ne na naš račun. Kajti, kolikor nam iz žepov oro-paneja in od ust naših žen in otrok odr-ganega denarja od 10 odstotnih odteglja-jev bo romalo v Belgrad, toliko ga bo tudi ostalo doli. — Pod edinim pogojem bi se dalo morda govoriti o tem, da pristaeemo na ta odbitek: Če ostane brezpogojno ves denar do zadnje pare doma. Sicer abso-lutno ne in ne.

Tovariši! Čas je, da povemo svoje tež-ko zadrževane misli že enkrat tako na glas, da jih bodo čuli tudi oni, ki imajo s kitom zabita ušesa in glave za naše klice, in za naše pravo. Kot en mož: vsi državni nameščen-ci na plan. Vse organizacije: združite se! Kajti že bije plat zvona.

Kriza italijanske vlade.

Rim, 24. julija. (Izv.) V Rim je bil po-zvan Giolitti, da da svoj nasvet in svoje mnenje glede rešitve vladne krize. Glasom »Tribune« je Giolitti izrazil svoj desinte-remement pri reševanju vladne krize.

Rim, 24. julija. (Izv.) Sporazum med ljudsko stranko in demokrati še ni gotov in so se v zadnjem času pojavile velike zapreke. Ljudska stranka namreč zahte-va, da se morajo iz koalicije v slučaju spo-razuma izločiti vsi reakcionarni desničar-ski elementi. Na to zahtevo demokrati ne pristajajo.

Zanimivi pozivi kralja Aleksandra. Pašić in Balugdžić odpotovala na Bled.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Ministrski predsednik Nikola Pašić je odpotoval si-moči ob 7. uri 40 minut na Bled, da poroča kralju Aleksandru o političnem položaju. Pašić nosi seboj tudi ukaz o imenovanju državnega sveta, za katerega so se demo-kрати in radikali glede oseb sporazumeli.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Kakor do-znava vaš dopisnik, je naš poslanik v Ate-

nah Balugdžić, bivši dvorni minister, več-raj odpotoval iz Aten in potuje na Bled, kamor ga je kralj poklical na posvetova-nje. Balugdžić nosi kraljici Mariji pozdrave grškega prestolonaslednika in njegove so-proge. — Poziv Balugdžića je izzval v vseh krogih veliko senzacijo, ker je brez dvo-ma, da bo njegov nasvet pred vsemi upo-števan.

Državni svet.

Kandidatura poslanca dr. Mazija na radikalni listi.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Med radikali in demokrati je dosežen sporazum glede sestave državnega sveta. Demokrati so se zadovoljili z radikalnimi kandidati, Pašić pa je umaknil svoje pomisleke proti neka-terim demokratskim veljakom. V parla-mentarnih krogih se prav mnogo razpravlja o kandidaciji člana Jugoslovanskega kluba poslanca dr. Mazija za državnega

svetnika, ki se nahaja na kandidatni listi radikalcev. Gotovo je, da je dr. Mazi eden najmarljivejših in najboljših poslancev v parlamentu. Vendar to ni odločevalo, da so ga radikali sprejeli na svojo listo. Na-sprotno je splošno mnenje, da želi Pašić stopiti v ožje zveze z Jugoslovanskim klubom in je zato sprejel poslanca dr. Mazija na svojo listo.

Novo zahteve Pašića.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Kakor se je šele zdaj izvedelo, je Pašić v svojem zad-njem pismu predsedniku demokratskega kluba Davidoviću postavil popolnoma no-vo zahtevo, da se mora vprašanje imeno-vanja novega notranjega ministra rešiti edino na temelju sporazuma med radikali in demokrati in da v tej zadevi torej nika-kor ne odločujejo sami demokrati. To vprašanje pa naj se reši šele po končnem sprejetju proračuna. — Ta zahteva Paši-ća je izzvala med demokrati veliko ner-voznost, vendar ni dvoma, da bodo pristali tudi na njo, samo da ostanejo še dalje na vladi.

Izdajne podpore Av- striji.

Berlin, 24. julija. (Izv.) Glasom vesti iz Pariza je reparacijska komisija sklenila, da ukine za dobo dvanajstih let vse hipo-teke na avstrijska državna posestva in rednike, da bo mogla nova emisijska ban-ka funkcionirati. Dalje je sklenila odpra-viti vse garancije glede monopolov na to-bak in na carino, da bi mogla avstrijska vlada najeti večje inozemsko posojilo.

Ministrski svet.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Včeraj od 10. do 13. ure se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o raz-nih tekočih vprašanjih. Razgovarjati bi se moralo tudi o vprašanju našega sporaz-uma z Italijo. Ker pa ni bil pri seji navzoč minister za zunanje zadeve dr. Ninčić, se bo o tem razpravljalo na prihodnji seji mi-nistrskega sveta.

Današnja predborza.

Zagreb, 24. julija. (Izv.) Berlin 64, Ita-lija 14.60, London 14.60, Newyork (ček) 300 —305, Pariz 26.50, Praga 700, Dunaj 0.92, Zürich 63.

Zürich, 24. julija. (Izv.) Berlin 1.01, Holandska 203.70, Newyork 523.50, Lon-don 23.32, Pariz 43.85, Italija 24.35, Praga 11.30, Pešta 0.325, Zagreb 1.525, Sofija 3.30, Varšava 0.085, Dunaj 0.0275, n. a. K 0.02.

Politični dogodki.

+ Naš parlament. V sobotni seji je napela vladna večina vse sile, da izvrši glasovanje o ameriškem posojilu. Jugoslo-vanski klub je podal predlog, naj se uvede preiskava zaradi poizkušene podkupova-nja poslancev, dotlej pa razprava o ame-riškem posojilu odgodi. Po viharinem boju je bil sprejet prvi del predloga, drugi del — odgoditev razprave — pa odklonjen. — Nato je govoril zemljoradnik Moskov-ljevac, ki je imenoval večino tolpo raz-bojnikov in zahteval, naj se vsi večinski poslanci spravijo pod obtožbo. Nastal je hrup in vik. Vladinovi so skočili nad Mo-skovljeviča in metali tintnike in stole. Ra-

svojem mestu. Ta popustljivost pa je bila le taktična. Kajti obenem so socialisti šli in sklenili medseboj delovno skupnost, ta-ko da bosta obe socialistični frakciji v nemškem državnem zboru, ki sta se do ne-davno sovražno pobijali medseboj, poslej postopali enotno. To pa še ni vse, ampak po zadnjih vesteh ni daleč čas, ko se nem-ški socialni demokrati zopet zlijejo v eno samo stranko. Kdo bo pri tem več popu-stil: večinska ali neodvisna skupina, ni bi-stveno. Vprašanje je le, ali in koliko časa bo novo zedinjenje držalo.

+ Položaj v Italiji. Zaenkrat so go-spodarji položaja še fašisti. Njihov voditelj poslanec Mussolini je prišel v petek v Mi-lan in ukazal mobilizacijo 80.000 fašistov. Vposebni izdaji fašistovskega glasila »Po-polo d'Italia« je proglasil, da se mora stav-ka v celotnem ozemlju tekom 24 ur končati, ali pa bodo fašisti zasedli Milan. (Glasom zadnjih vesti se je štrajk dejansko končal.) — Kralj je poveril priprave za sestavo no-ve vlade Orlandu, ki se pogaja s popolari in desničarji. Socialistični klub je sklenil, da takoj preide v najstrožjo opozicijo, ako bo v bodoči vladi sodelovala desnica. S se-stavo nove vlade se na kraljevo željo zelo žurijo, da v tem ne nastanejo kaki težji zapletljaji. — Zadnje dni so fašisti napo-vedali boj tudi rapalski pogodbi in skle-nili, da se bodo njeni izvršitvi uprli tudi s silo.

Dnevni dogodki.

— Desetletnico mature. Abiturienti II. državne gimnazije v Ljubljani iz l. 1912 priredijo o priliki desetletnice mature pri-jateljski sestanek dne 28. julija t. l. zvečer ob 8. uri v restavraciji hotela »Štrkelj«. Naslednji dan 29. julija skupen izlet po do-govoru.

— Zagorje ob Savi. Častiti gospod Ro-žun, vreden naslednik svojega mojstra Ple-skoviča, je nas upokojence, stanujoče iz-ven Trbovlja, presenetil z novo iznajdbo. Gospod, ki ima to čast, da nam upokojen-cem izplačuje pokojnino potom pošte, je našel nekje med zaprašenimi akti člen, ka-ter se mu je zdel za sekaturu nas prime-re. Da, tako! Vsak, ki je tako srečen, da ga je nagradila Trbov. prem. družba za dol-goletno njegovo delo z 8, 10, 24 — ali več kronami pokojnine, naj vsaj do dvajsetega vsakega meseca pošlje v Trbovlje potrdilo, da je še v resnici zmožen porabiti — sijaj-no pokojnino. Ne vemo, za kaj nas smatra-jo gospodje v Trbovljah! Morda za poli-tično osumljene, morda za ljudi, ki so z vsem zadovoljni. Povemo vam odkrito, da nismo na noben način pripravljeni, oziro-ma primorani izdati v namen, da vas pre-pričamo o naši identiteti polovico pokoj-nine. Zatorej prijatelji, le nazaj k staremu načinu, ki ni tako kompliciran in združen s tolikimi kapricami. Sicer Vas bomo mo-gli prepričati, da je Vaša zahteva pretirna, cela stvar pa drugače izvedljiva. — Prizadeti upokojenci.

— Spremembe v slovenski frančiškan-ski provinciji. Na provincijalnem kapite-lju slov. franč. provincije dne 22. t. m. so se izvršile sledeče spremembe: Ljubjana: P. Regalat Čebulj, gvardijan; P. Hugolin Sattner, vikar; P. Rupert Suhač, kaplan; Novo mesto: P. Adolf Čadež, gvardijan; P. Krizostom Sekovanič, prefekt; Kamnik: P. Vincenc Kunstelj, gimnaz. učitelj; P. Mihael Pribožič; M. Nazaret; P. Odilo Hajnšek, Gorica: P. Kerubin Begelj; Mari-bor: P. Matevž Vidmar, gvardijan. Sv. Tro-jica: P. Ciril Bračko, gvardijan in župni upr.; P. Lambert Ramšak; Brezje: P. Eme-rik Landergott, P. Maks Brelih; Nova Šti-fta: P. Severin Fabiani.

— Komunistični strahovi. Mi smo že poročali o aretaciji belgrajskega trgovca Borivoja Milenkovića. Eden njegovih dolž-nikov mu je poslal iz Dunaja potom fran-cosko-srbske banke 800.000 dinarjev. Poli-cija je to zvedela in številni agentje so dnevno čakali pri vseh izhodih banke, kdaj pride Milenković po denar. Ko je le-pega dne Milenković denar dvignil, so ga agentje aretirali, češ, da je nevaren komu-nistični agent in da je dobil denar za ko-munistično propagando. Seveda so mu de-nar takoj konfiscirali. Belgrajski in drugi reakcionarni listi so seveda takoj poročali o senzacionalnem odkritju boljševiške za-rote. Milenkovića so izročili sodišču, ki se je na vse načine trudilo, da bi dobilo kaj obtežilnega materiala. Tega pa ni bilo in

tako so morali Milenkovića kot po krivici osumljenega izpustiti in so v Belgradu za eno blamažo zopet bogatejši.

— **Kupovanje posolencev s sladkorjem.** Vladna večina v mažarskem parlamentu hoče zvišati davek na sladkor tako, da bi se cena sladkorja zvišala od 124 na 240 K za kilogram. Opozicija je proti tej nameni nastopila s vsem povdorkom. Nato se je razglasilo, da bodo dobili poslanci po 50 kg sladkorja po izjemni ceni 180 K za kg. Opozicija je to ponudbo kot nenravno odklonila.

— **Strašno naraščanje zločinov.** Češkoslovaški statistični urad objavlja podatke o kriminalistiki v zadnjih letih. Bilo je obsejnih radi zločinov: v okolišju višjega deželnega sodišča v Pragi 1917. leta 8666 oseb, 1920. pa 25.650; v okolišju višjega deželnega sodišča v Brnu 1917. leta 5799 oseb, 1920. leta pa 14.430.

— **Železničarski štrajk v Združenih državah** traja dalje. Poizkusi za dosego sporazuma so se izjalovili. Delavska federacija pod predsedstvom Gompersa je izdala oklic na vse delavske organizacije Združenih držav, da podpirajo štrajkujoče železničarje in preprečijo, da bi drugi delavci prevzemali železničarske posle. Ob enem poziva oklic štrajkujoče, naj spoštujejo zakone.

— **Enournna stavka v Varšavi.** Izvrševalni odbor poljske socialistične stranke je sklenil 18. t. m. v Varšavi v znak protesta proti kandidaturi Korfiantyja za ministrskega predsednika enournno stavko. Ob dveh popoldne se je vršil v Varšavi ljudski shod, na katerem se je manifestiralo v tem smislu.

— **Stavke v premogovih jamah v Ameriki.** Stavkujoči delavci v premogovih rovi v Wheelingu v zapadni Virginiji so zažgali poslopja premogovih lastnikov, a ko je prispela policija, je prišlo do poboja, pri katerem je bilo ubitih neseet oseb. Med mrtvimi je tudi šerif in nekoliko stražnikov.

— **Podržavljenje gozdov na Češkoslovaškem.** V češkoslovaški republiki so slovaškem. V češkoslovaški repuliki so te dni končno veljavno določili program za podržavljenje gozdov kakor tudi podrobní program za gospodarstvo s temi gozdovi. Vsega podržavijo 1923. leta 295.000 ha gozdov.

— **Kurjenje lokomotiv z bencinom.** Na Francoskem delajo poizkuse z lokomotivami na bencin. Taka lokomotiva je prevozila 1300 km dolgo progo z brzino po 52 km na uro. Vsako uro se porabi 70 litrov bencina. Izračunali so, da se kurjava z bencinom bolje izplača nego s premogom.

— **Milijoni iz delavskega denarja.** Po poročilu, ki ga je izdalo Češkoslovaško Strokovno Združenje, se je končalo finančno gospodarstvo te »centrale« lani z velikim primanjkljajem. Ta primanjkljaj je označen z okroglim zneskom 300.000 Kč, kljub temu, da so se prejemki povečali z 1.272.526 Kč leta 1920 na 2.385.266 Kč leta 1921 in kljub temu, da so razpisane zbirke za stavkarski zaklad nesle skoraj cel milijon. Največjo postavko v izdatkih tvorijo upravni stroški, namreč 2.242.270 Kč, ki so pogoltnili velik del prispevkov, plačanih od delavstva. — Upravni stroški je vsekako širok pojem. Finančno gospodarstvo zgoraj omenjene »centrale« pač ni bilo vzorno.

— **Požar na Vačah.** V petek zvečer je najbrže zlobna roka podtaknila ogenj pri posestniku Francu Planinšku na Hosti pri Vačah. Zgorela sta mu dva kozolca, seno, žito in dva voza, naložena z žitom. Škoda znaša več kot 200.000 kron, dočim je zavarovalnina majhna. Zločinca še niso izsledili.

— **Past za avtomobile.** 20. t. m. zvečer so neznani storilci na samotnem kraju med Zavlami in Sv. Ano pri Trstu napeli čez cesto prst debelo žico. V temi se je z vsilo zaletel vanjo avtomobil, v katerem se je vozila družina tržaškega trgovca Beltrama. Avtomobil se je sunkoma ustavil, a steklo pred soferjem se je razbilo na kose in precej ranilo soferja in trgovca. Večje nesreče ni bilo in je avtomobil nato nemudoma odpeljal dalje v Trst. Storičev še niso dobili. Po vsej priliki je bila to past z roparsko nakano; ker so pa potniki ostali brez težkih poškodb in so bili še v stanju, da se branijo, se ropar ali roparji niso pokazali.

— **Roparski napad.** Zdi se, kakor da se je par hajdukov z juga preselilo v naše kraje, kajti roparski napadi se v zadnjem času precej množijo. 20. t. m. okrog 9. ure zvečer je neki v vojaško obleko oblečeni zločinec, ki je govoril v hrvatskem jeziku, ustavil v bližini Cirknice kaplana Janeza Puclja, mu nastavil samokres na glavo in pobral 5000 kron in zlato uro. Upamo, da možakar ne bo dolgo hajdukoval po naših krajih, ker tega nismo vajeni.

— **Velike goljufije na carinarnici v Bitolju.** Radi večmilijonskih goljufij so bili zaprti razni cariniki bitolske carinarnice in se bo proti njim vršila v kratkem razprava. Zanimivo je, da njihov šef, pod vodstvom katerega so se vse te goljufije izvrševale, ni stavljen pred sodišče, temveč še vnaprej vživa svoje večmilijonsko premoženje.

— **Prvo grozdje** so te dni prinesli na zagrebški trg. Prodajali so ga po 100 K kilogram.

— **Proti kupčiji z ženskami in otroci.** Svet društva narodov, ki zboruje v Londonu, je sprejel vrsto predlogov proti kupčiji z ženskami in otroci. Vse države, ki še niso podpisale tozadevne konvencije leta 1921., se pozovejo, da se ji pridružijo in sodelujejo v boju proti tej kupčiji. Posebna mednarodna komisija bo nadzorovala izvrševanje konvencije in ustanovila tesno zvezo med vsemi javnimi in zasebnimi ustanovami, ki vodijo boj proti kupčiji z ženskami in otroci. — Kolikor vemo, se naša država teh mednarodnih prizadevanj še ne udeležuje, dasi je sramotna kupčija z ženskami in otroci ravno v balkanskih deželah najbolj razširjena.

— **Davek na konje in pse v Gradu.** Graški občinski svet je v svoji zadnji seji zvišal davek na konje in pse. Poslej je treba plačati: za enega razkošnega konja 20.000 kron, za vsakega nadaljnjega 6000 kron več, za delovnega konja 1000 K letnega davka; za enega psa 10.000 K, za drugega 14.000 K, za vsakega nadaljnjega 20.000 K, za pse na verigi 2000 K letnega davka; tujska znamka za psa za tri mesece stane 4000 K, nadomestna znamka 3000 K.

— **Iz jetnišnice pobegle ženske.** Iz zagrebške ženske jetnišnice so pobegnile štiri jetnice, ki so delale na polju.

— **Umor.** V Osjeku so neznani razbojnik vložili v tamošnje ciglarno, oropali blagajno in ubili čuvaja.

Darujte za gladojoče v Rusiji!

AMBULATORIJ OKROŽNEGA URADA ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV V LJUBLJANI.

Prejeli smo:

Brez trdega vsesplošnega ljudskega zdravlja je rešitev gospodarskih in socialnih problemov nemogoča. Narod bolnikov, ni narod bodočnosti. Težavni pa nosilci socialnega zavarovanja v Sloveniji, zlasti bolniške blaginje in neškodna zavarovalnica, niso mogli dosedaj uspešno zadostiti, glavno, ker niso imeli na razpolago ambulatorija.

Po vojni so vsi nekdanji finančno močni socialno-zavarovalni zavodi, zlasti oni v Nemčiji, zabredli v težke krize, katere je povzročila devalvacija denarja. Stalna valutna nesigurnost je upravne organe teh zavodov utrdila v prepričanju, da je nalaganje kapitalij v denarne zavode za zavarovanje nevarno; streme za tem, da svoje kapitalije trdnješe fundirajo, tako, da ne bodo ogrožene od neprestanega valutnega valovanja. Prodrlo je prepričanje, da je razpoložljive kapitalije investirati v imobilije tako, da izvrševanje socialno zavarovalnih dolžnosti ne bo ogroženo. Na Češkem se širi zahteva čeli sistem socialnega zavarovanja, zlasti pokojninsko in starostno zasidrani v nepremičnine.

Vsi našteti socialno-higijenični in finančni momenti so dali upravam Okrajne bolniške blaginje in delavske zavarovalnice zoper neugode v Ljubljani povod, da so začele razmi-

* Ta dva nosilca soc. zavarovanja sta sedaj ukinjena in na njih mesto je stopil Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu kot centrala in okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani kot krajevni organ. Slati o zgradbi obsežnega modernega ambulatorija in takega uradnega poslopja, ki bi omogočalo najmodernejše izvajanje socialnega zavarovanja ne samo v sedanosti, ampak tudi v daljni bodočnosti, ko bo socialno-zavarovalna zakonodaja pritegnila v zavarovanje vse nesamostojno pridobitne delavne sloje in tudi še male samostojno pridobitno delavne sile in ko bo zavarovanje obsegalo vse panoge: bolniško, neškodno, starostno, invalidno in posmrtno zavarovanje.

Zato je bil storjen sklep, da se postavi ambulatorij z vsemi pridobitnimi moderne higijene in medicinske, ki naj tudi najrevnejšim omogoči hitro in uspešno zdravljenje in iz katerega naj se med narod širijo uspešne preventivne socialno-higijenične odredbe. V zvezi z ambulatorijem se postavijo tudi primerni uradni prostori, kateri se bodo sukcesivno, kakor se bo stvarno razširjalo soc. zavarovanje, vporabljali v uradne svrhe. Momentano odvisni prostori pa se oddajo v najem raznim pisarnam, agencijam itd., da se tako zagotovi tudi hitrejša rentabiliteta poslopja in hitrejša amortizacija investiranega kapitala.

Na stavbišču ob Miklošičevi cesti v Ljubljani je začelo živahno delo. Podroben popis tega kulturno in gospodarsko velevažnega poslopja podamo prihodnjic. Glede finančne podlage omenjamo danes samo, da z zgradbo tega poslopja interesi delodajalcev in delovalcev niso prav nič ogroženi; jasno je, da more zgradba že v bližnji bodočnosti zelo blagodejno vplivati na višino socialno-zavarovalnih prispevkov. Finančna podlaga sloni na zavarovalno-tehničnem računu, ki hoče investirati samo razpoložljive rezervne kapitalije neškodnih rent. Kapitalije iz naslova bolniškega zavarovanja iz previdnosti niso vzete v kalkulacijo, glavno z ozirom na dejstvo, da novi zakon o socialnem zavarovanju predpisuje znatno višje podpore kakor so sedanje, prispevki pa so relativno celo znižani, in so povšani samo absolutno, v kolikor so se povšale mezde. Radi tega so rezerve iz naslova bolniškega zavarovanja zelo malo verjetne.

Neugodno zavarovanje sloni na načelu kapitalnega kritja, t. j. vsaka renta, ki se prizna za neugodo, mora biti takoj kapitalizirana. Kapital pa se v obliki rente ponesrečencu izplačuje mesečno; ostanek pa mora biti plo-

donosno naložen, tako, da izplačevanje rente do smrti rentnika oz. do vrnitve delazmožnosti ni ogroženo.

Ako se investirajo razpoložljive rentne kapitalije radi tega ne bo oškodovane niti delavec niti delodajalec. Kajti prispevki in podpore iz naslova neškodnega zavarovanja so v zakonu jasno določeni in slone prispevki na natančnih statističnih podatkih o neugodah, ki se pripete tekom enega leta. Prispevki tega leta morajo biti tako visoki, da krijejo rentne kapitalije za vse neugode v tem letu. Ako se bodo neugode v bodočih letih zmanjševale, bo treba zanje nižje kapitalije in zakon bo moral znižati prispevke. Ali narobe. Na ta zavarovalno-tehničen račun investicija razpoložljivih kapitalij (kapitaliziranih rent) nima prav nobenega vpliva. Radi gradbe poslopja se neškodno-zavarovalni prispevki ne morejo zvišati niti za dinar. Razpoložljive kapitalije so po svojem značaju dolgoleten dolg rentnikom, ki se odplačuje mesečno in ki se prav pod nobenimi pogoji ne more znižati. Rentnik radi tega, če se kapitalizirani znesek njegove rente tako previdno investira, da donosa vsako leto za odplačevanje rente potrebne zneske, ni v svojih pridobljenih pravicah tudi za dinar ne oškodovan.

Cisto neutemeljeno je naziranje, da bo zgradba oškodovala neposredne interese ali da se zazidava čisti dobiček. Zavarovalno-tehnična bilanca neškodne zavarovalnice izkazuje zelo neznaten dobiček, ki bi pa tudi odpadel, ako bi bili kreirani vsi po starem zakonu predpisani posebni fond. Vsa naša javnost more na to zgradbo gledati z največjim zaupanjem, ker prinaša gospodarskim in delavskim slojem samo koristi, katere mora narod z največjo vestnostjo štiti.

Ljubljanski dogodki.

Ij **Pred novimi razkritji v JDS.** Ugleđen ljubljanski trgovec je založil pri svojem zastopniku odvetniku dr. H. nad polmilijski znesek za sklad JDS, da so mu vplivni veljaki JDS izposlovali pri vladi gotove ugodnosti. Načelstvo JDS in blagajnik ne vedo ničesar o tem darilu in zatrjujejo, da tudi ne vedo, v katere svrhe in po katerih osebah se je ta znesek uporabil. Dotični trgovec, ki je sam vnet pristaš JDS, se sedaj silno jezi, češ da so ga lastni prijatelji opeharili. Čujemo, da se za to zadevo zanima tudi sam g. podpredsednik JDS dr. Puc, ki bo skoro gotovo prišel na pravo sled.

Socialni vestnik.

s **Delavske mezde na Ruskem.** Da bi za mesec julij izplačali delavcem njih zaslužek, je bila vsa ruska industrija razdeljena na tri okrožja in na tri skupine. V prvi skupini so rodovitni kraji z veliko industrijo, v drugi stradalajo pokrajine in pa gubernije z majhno površino obsejanega polja, a v tretji skupini rodovitne gubernije s skromno industrijo. Industrija je po pomenu njenih posamnih panog za državo razdeljena na tri skupine. V prvi skupini so železnice, elektrotehnična, premogovna in druge obrti, v drugi skupini kemična, stavbniška, steklarska, porcelanska industrija itd., a v tretji skupini ostale panoge. V primeri z mesecem junijem so mezde višje. Delavci v prvem okrožju in prvi skupini dobe za mesec julij 20.310.000 rubljev, v drugi skupini 19.800.000, av tretji skupini 16.500.000 rubljev. Ako dobe delavci v nekaterih gubernijah živila in druge življenske potrebščine, potem jim zmanjšajo mezde za 5 do 7 milijonov rubljev.

Odgovorni urednik Jožef Rutar.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tunel.

94

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Allan je vzbudil veliko senzacijo in tudi nekoliko razočaranja. Pričakovali so, da bodo moža, po katerem je usoda tako bila, videli zlomljenega in trudnega, da bi ga mogli pomilovati. Toda Allan se je zahvalil, bil je čisto tak kot prej. Zdrav, bakenastolas, s širokimi rameni, čisto na isti način navidezno raztresen in malomarno poslušajoč. Govoril je isto široko, počasno, redkobesedno zapadno ameriškoščino, ki je včasih še spominjala na konjskega poganjčka iz Uncle Toma.

Veliko pozornost je vzbudil tudi Hobby, ki so ga poklicali za pričjo. Njegova prikažen, njegov brezmočni način pripovedovanja je pretresel. Ali je bil ta stari Hobby, ki je jezdil na slonu skozi Broadway?

Allan si je sam zlomil hiltik. V veliko prepadenost so jih štirih zagovornikov, ki so bili njegovo oproščenje že pričarali.

Osišče vsega procesa je seveda bil od Allana za vrtanje napovedani čas od petnajstih let. In sedemnajstega dne procesa se je doktor Seymour oprezno priplaval do le kočljive ločke.

Po kratkem premolku je začel prav nedolžno: »Obvezali ste se, da zgradite tunel v petnajstih letih, torej da boste po preteku petnajstih let spustili prve vlake?« Allan: »Da.«

Doktor Seymour, na rahlo, pri tem karajoč ozrši se v občinstvo: »Ali ste bili prepričani, da boste mogli dovršiti v tem času?«

Vsakdo je seveda pričakoval, da bo Allan pritrdil. A Allan ni tega storil. Njegove štiri zagovornike je skoraj zadela kap, ko ga je polomil, da je povedal resnico.

Allan je odvrnil: »Prepričan nisem bil. Toda jaz sem upal, da bom v ugodnih okoliščinah mogel držati rok.«

Doktor Seymour: »Ali ste računali s temi ugodnimi okoliščinami?«

Allan: »Bil sem seveda na to ali ono težavo pripravljen. Graditev bi utegnila celo dve do tri leta dalje trajati.«

Doktor Seymour: »Torej bili ste prepričani, da ne boste mogli gradnje dovršiti v petnajstih letih?« Allan: »Tega nisem dejal. Rekel sem, da sem upal, če bi vse dobro šlo.«

Doktor Seymour: »Rok petnajstih let ste nastavili, da ste z načrtom lažje prodli?«

Allan: »Da.«

(Zagovorniki so sedeli kot mrličji.)

Doktor Seymour: »Vaša resnicoljubnost Vam je v čast, gospod Allan.«

Mac je povedal resnico ter je moral sebi pripisati posledice.

Doktor Seymour je začel svoj »summing-up«. Govoril je od dveh popoldne do dveh popoldne. Dame, ki blede od jeze, če morajo v lrgovini čakati pet minut, so zdržale do konca. Razvil je vsa strašno sliko nesreče, ki jo je prinesel svetlu tunel: katastrofo, štrajk, bankrote. Trdil je, da dva človeka Allanovega kova moreta uničiti ves gospodarski svet. Allan ga je osupel gledal.

Drugi dan ob devetih jutraj so začeli zagovorniki svoje zagovore, ki so trajali pozno v noč. Zagovorniki so lezli preko miz ter božali porotnike pod brado.

Potem je prišel dan največje napetosti. Na tisoče ljudi se je dremalo okoli sodniške palače. Vsakdo izmed njih je bil po Allanu izgubil dvajset, sto, tisoč dolarjev. Zahtevali so žrtve in so jo dobili.

Porotniki si niti upali niso zanikali Allanove krivde. Prav nič jih ni veselilo, da bi jih dvignila dinamična bomba v zrak ali da jih kdo ustrelil na hišnih stopnicah. Allan so spoznali za krivega, da je občinstvo zapeljal v zmofo, torej krivega goljufije. Spel je manjkal S. Woolf. brez slave izginuli. Čigar roke so zlatile.

Sodba se je glasila na šest let in tri mesece zapora.

Bila je ena onih ameriških sodb, ki jih Evropa ne more umeti. Nastala je pod pritiskom ljudstva in hipnega položaja. Tudi politični oziri so vplivali. Volitve so bile pred durmi in republikanska vlada se je hotela laskati demokratski stranki. Allan je sodbo poslušal z mirnim obrazom ter lakoj vložil revizijo.

Poslušalci so bili nekaj minut čisto otrpli.

Nato pa je rekel ogorčen, tresoč se ženski glas:

»Nobene pravičnosti ni več v Državah. Sodniki in porotniki so podkupljeni od paroplovnih družb!«

Bila je Ethel Lloyd. Ta opazka jo je veljala malo premoženje in deset tisoč dolarjev za odvelnike povrh. In ker je med svojim procesom, ki je vzbudil izredno zanimanje, sodni dvor zopet razžalila, je dobila tri dni zapora zaradi nespodobnega obnašanja. Ethel Lloyd pa ni proslovoljno plačala niti ficks. Dala se je rubiti. In sicer je biritu izročila dva para rokavic z briljantnimi gumbi.

»Ali sem več dolžna?« je vprašala.

»Ne, hvala!« je odvrnil uradnik ter odnesel rokavice.

Ko pa je prišel čas, da bi Ethel morala v luknjo, ni imela za to veselja. Tri dni jail — ječel! No, Sirl Ušla je na krovu svoje jahte »Zlati karp« ter križarila dvajset milj od obale, kjer ji nihče ni mogel kaj. Vsako uro je brezžično govorila z očelom. Sprejemne postaje časopisov so vse pogovore ujele in New York se je osem dni zabaval. Stari Lloyd se je svoji hčeri do solz smejal ter jo še bolj oboževal. Ker pa ni mogel živeti brez nje, jo je slednjič prosil, naj se vrne. Da se ne počuti dobro. Ethel je takoj okrenila rilec »Zlatega karpa« proti New Yorku ter tu pala lakoj pravici v roke.

Tri dni je godrnjala in listi so šli ure do njene izpustitve. Prišla je s smehom na usnah; sprejelo jo je tema avtomobilov ter spremilo v triumf domov.

Med tem pa je Allan sedel v državnih zaporih Atlante. Počuma ni izgubil, kajti sodbe ni smatral za resno.